

Pandemie a její praktické důsledky

Aleš ZÁSTĚRA

Abstrakt

Článek na uvedené téma vznikl jako reakce na otázky členů církve a teprve později byl upraven pro účely konference, která nesla název: „Teologie po zkušenosti s pandemií.“ Představuje krátký pohled do minulosti, která je zvláště v případě morových ran podnětná i do současnosti. Zabývá se zdrojem různých pohrom, mocí, která ovládá lidstvo, charakteristikou znamení času a představuje praktický výstup do života jednotlivce.

Klíčová slova: pandemie, rány, znamení, svoboda, milost, poznání.

Abstract

The article on this topic was created in response to questions from church members and was only later adapted for the purpose of the conference entitled: "Theology after the experience of a pandemic." It is a brief look into the past, which is especially inspiring in the case of black plagues to the present experience. It deals with the source of various disasters, powers that control humanity, the characteristics of signs of the times, and presents practical lessons for an individual's life.

Keywords: pandemic, plagues, signs, freedom, grace, knowledge.

Pro osnovu následujícího uvažování je zajímavé, jak oslovil J. Kristus apoštola Jana na ostrově Patmos. „Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec, praví Pán, Který je, Který byl a Který přijítí má, ten všemohoucí.“ (Zj. 1/8) I když zkušenost Jana nemá nic společného s naším tématem, je aktuální představení J. Krista, který je nyní, byl v minulosti a zase přijde, zcela určující pro rozbor současné situace. Podobně jako Jan stojící na břehu moře, potřeboval vnímat vedení Boží ve své minulosti, aby mohl porozumět své přítomnosti, stejně je vhodné vrátit se zpět k rekapitulaci různých infekčních nákaz, kterými již lidstvo prošlo.

Je možné přemýšlet nad Egyptskými nemocemi, ale také nad řadou starozákonních nečistot a jejich očišťování, aby se nákaza dále nešířila. Tyto nečistoty neměly pouze kultické zdůvodnění,

ale mnohdy také zdravotní, nebo epidemiologické, jak představil rabín Samuel ben Maier, nebo Isaac Abravanel.³³² Nejčastější infekční pohromou ve Staré smlouvě, ale i v době Kristově byl mor a malomocenství. Nic z uvedeného ovšem nemělo charakter pandemie, protože postižení v Izraeli byli za přesně stanovených podmínek umístění za tábor a infekce se dál nemohla nekontrolovaně šířit.³³³ V následujících staletích je pak nejčastěji zmiňován mor a posléze neštovice a tyfus.

Cyprián, kartaginský biskup se vyjádřil k pandemii moru takto: „Vždyť jak potřebné a jak velmi užitečné je to, že morová nákaza jasně ukáže, jak každý v této době plní své povinnosti vůči bližním a vyzkouší myšlení lidských srdcí! Jestlipak lakomci svou nenasytnou žádost po bohatství aspoň na chvíli udusí strachem ze smrti? Jestli když boháči uvidí, jak odcházejí jejich milí přátelé, začnou být štedřejší k nuzným a chudým, aby nakonec sami nezemřeli bez dědiců?“³³⁴

Ve své době J. A. Komenský prohlásil, že utrpení je vysokou školou křesťana. Je jisté, že zatěžkávací zkoušky vždycky přinesly třibení lidského charakteru. Do historického uvažování patří i Komenského rady k zastavení morové pandemie.

„Je třeba chránit svá těla před tělesnou nákazou, ale přitom dál ponechávat plnou vládu nad svým životem Pánu Bohu. Tuto ochranu je třeba provádět tak:

1. Aby každý pracoval ve svém povolání a zůstával doma, bez zbytečného toulání po náměstí, po ulicích a po domech, když to není třeba.
2. Aby se každý chránil před mlhou a vlhkým ovzduším.
3. Aby užíval prostředky chránící krev před zkažením a nemocí, jak se o tom zmiňují známé, ústně předávané i psané lékařské zprávy.“³³⁵

Výskyt různých infekčních pohrom lidí již od starověku vysvětlovali tím, že jsou důsledkem hříchu, který způsobil nelibost bohů.

V Božím slově je možné hledat zdroj různých ran a neštěstí:

1. V Hospodinu - příkladem mohou být Egyptské rány.
2. V člověku - jedná se o neštěstí, které není od Boha, ale Bůh je dovolil. Příkladem mohou být znamení z ev. Mat. 24, nebo i pandemie Covid 19.
3. V nepříteli spasení – příkladem mohou být posedlí, které J. Kristus uzdravoval.
4. A potom, mohou být rány, u kterých nelze určit z čeho, odkud a od koho přicházejí.

³³² MOSKALA J.: *The Laws of Clean and Unclean Animals of Leviticus 11: their nature Theology and Rationale*, Dissertation, Andrews University USA, November 1998, s. 59, 62.

³³³ V ostatních kulturách se pandemie často nekontrolovaně šířily. Viz: HELLER V.: *Pandemie od starověku po současnost*, nakl. Petrklíč, Praha 2020, s. 134 ISBN 978-80-7229-810-5

³³⁴ KOMENSKÝ J. A.: *Kratičká zpráva o morové ráně*, nakl. Poutníkova četba, Chlumeck 2020, ISBN 978-80-87606-39-1, s. 10

³³⁵ KOMENSKÝ J. A.: *Kratičká zpráva o morové ráně*, s. 14

Přítom všechny rány od Hospodina i neštěstí, které Bůh dovolil, jsou určeny k výchově. Jedinou výjimkou je 7 posledních ran, které odhalují pravý charakter nepřítele a slouží k spravedlivému trestu.

Existuje, velký rozdíl v hodnocení jednotlivých pohrom mezi lidmi, kteří žijí v místě, postiženém válkou, přírodními katastrofami, nebo totalitním režimem, a populací, která se nachází v relativně bezpečném státě. Člověk žijící delší dobu ve stabilní společnosti, má tendenci hodnotit současnou pandemii dramatičtěji a hledat v ní důkazy pro 2. příchod J. Krista. Přítom vůbec nemusí brát na zřetel, že na jiném místě planety, v roce 2020, bylo ve světě zavražděno o 60% více křesťanů, než v předchozích letech.³³⁶ Prostě člověk posuzuje dění kolem sebe ze svého zúženého pohledu. Vždy ale tomu tak bylo, že v přítomnosti jakéhokoliv soužení, se lidstvo obracelo k Bohu a v době prosperity na něho zapomínalo.

Pokud by se tedy jakákoliv katastrofa měla stát významným mezníkem na hodinách lidských dějin, je třeba, aby svým působením postupně zasáhla celý svět. A v této souvislosti je zvláštní pozorovat, které události v dějinách poznamenaly všechny země světa. Ne počtem mrtvých, ale rozsahem výskytu. Je otázkou, zda Španělská chřipka, středověký mor a další pohromy, splňují požadavek celosvětové katastrofy. Covid 19 je ale pandemií celosvětovou. Pochybovači sice mohou říci, že tato pohroma je celosvětovou z důvodu medializace, ale ta rozhodla pouze o rychlosti informování, ne o skutečnosti, že koronavirus je všude. Současná pandemie se nedá vůbec srovnat s fatálními důsledky minulých nakažlivých nemocí a dalších pohrom v dějinách lidstva, ale její celosvětové rozšíření vede některé čtenáře Bible v hledání, které končí až u celosvětové potopy. Je ovšem otázkou, k jakému poučení má takové srovnání vézt.

Přítomnost, kterou prožíváme, může být zpracovaná pouze po vyhodnocení minulosti, jak se snažil Spasitel naznačit apoštolu Janovi slovy: „Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec, Praví Pán, který je...“. J. Kristus představil, kdo vede dějiny světa a celé Písmo svaté říká, že Hospodin, ne tedy zednáři, ilumináti, nebo finančníci tohoto světa. Boží vláda je ale komplikována tím, že člověk disponuje svobodou v rozhodování. Z toho důvodu tato přednost, spolu s vojenskou silou a finančními prostředky, byly vždy nástrojem k prosazování vůle silnějšího a tak stěžovaly milostivé jednání Nejvyššího s lidstvem. Povzbuzující ale je, že v různých oborech lidské činnosti a na všech úrovních lidského konání má Hospodin své služebníky, kteří vyvažují tlak vykořisťovatelů na zdevastování země. Je jisté, že dějiny lidstva neskončí pod taktovkou nějaké světové velmoci, i když by se tak mohlo zdát, ale poslední slovo podle Písma svatého bude mít Hospodin.

Ne vždy je ale vnímání Božího vedení v současném světě snadné. Na straně jedné zaznívá od křesťanů volání, jakoby Pán již přicházel a na straně druhé, jakoby prosba „Přijď království tvé“, z modlitby Páně, ztrácela na aktuálnosti. A tak se stává, že hlas církve, volající na poušti světa,

³³⁶ Podle slov Cristiana Nani, ředitele italské větve nadace Open Door. Zdroj Vatican New.

„Připravte cestu Páně“ slábne a více je slyšet varování o zkáze světa z úst předních vědců a ekonomů.³³⁷

Ev. Mat. 24 kapitola, zaznamenává otázku učedníků, kdy bude konec světa a jaká budou znamení příchodu J. Krista. Je zajímavé, že Spasitel podrobně popisuje znamení, která budou provázet zkázu Jeruzaléma i celého světa, ale nikde nepředstavuje datum, kdy se to vše stane. Posluchači určitě nebyli spokojeni s Kristovou odpovědí, protože Skutky 1/6 zaznamenávají znovu otázku učedníků: „Pane, v tomto čase napraviš království Izraelské?“ Z uvedeného je patrné, že Spasiteli záleželo na tom, aby se jeho vyznavači orientovali v době, ve které žijí, aby rozeznali značky na cestě, kterou se lidstvo ubírá, ale nesnažili se s aktuálních událostí určovat datum jeho příchodu. Situace se může opakovat i dnes, kdy neustálé zprávy o probíhajících událostech, mohou věřícího člověka burcovat k nadšení z blížícího se 2. adventu, ale po soustavném opakování jej posléze vedou k vyčerpání a apatii. Tento postřeh neznamená, že současné světové dění je standardní, protože celé lidstvo žije v obavách, co přinesou události následujících let. Zdá se ovšem, že poctivě žít v každodenním odevzdávání se Bohu je naléhavější výzva, než prožívání nadšených výkyvů, které končí v zklamání.

V současnosti je velmi obtížné rozřídit zprávy a zaujmout k nim vyvážený postoj. Pro mnohé příjemce je snadnější zaujmout černobílý postoj, kdy vše oficiální je nepravda a vše nabyté z pochybných zdrojů je hodné pozornosti. Je ovšem svobodným člověkem ten, který jedná přesně opačně, než jeho okolí? Jan Kalvín popisuje ve svém díle *Instituce věřící*, kteří svou svobodu demonstrovali tak, že v pátek, kdy se katolíci postili, se oni sytili masem. Kalvín na jejich adresu prohlásil, že právě takoví lidé dokazují, jak jsou nesvobodní.³³⁸

I dnes mnozí lidé svou tak zvanou svobodu a osvícení demonstrují negováním vládních nařízení a oficiálních zpráv. Snad nejčastější diskuze a vymezování se, je slyšet na téma očkování. A to nejen z důvodu vedlejších zdravotních účinků, (které jsou ovšem patrné u všech léků i jakéhokoliv očkování), ale i z důvodu náboženského. Obava ze ztráty osobní svobody a vlastní identity, vede některé kritiky k přímému odporu k očkování. Znakem odevzdání se antikristu ale nemůže být očkování, jak někteří tvrdí a varují přitom, že změní i lidskou DNA. Takové rozhodnutí údajně povede k postupnému podřízení se světové řídicí moci. Tímto činem by ale bylo ohroženo rozhodování člověka, na které straně velkého sporu mezi dobrem a zlem bude stát. Přitom celá Bible a zvláště kniha *Zjevení* uvádí, že každý člověk se může dobrovolně rozhodnout pro J. Krista, nebo pro jeho napodobeninu, protože až do závěrečného času této země, bude stále trvat doba milosti.

Když se J. Kristus představil Janovi na ostrově Patmos, jako ten, který je a který byl, mohl teprve obrátit jeho pozornost k naději, že opět přijde. Když současná situace bude posuzována z pohledu zpracované minulosti, je problematické vyhodnotit světovou situaci tak, jakoby již Spasitel

³³⁷ 1575 vědců, včetně 99 nositelů Nobelovy ceny, varovali již na sklonku 20 století představitele světa, že zbývá pouze několik desítek let k odvrácení zkázy z důsledku současného využívání země. Viz: SMIDAK E. F.: *Žaluji*, nadace Avenir, Luzern, Švýcarsko, překlad r. 1997, L. Pospíšil a I. Štěpánek, ISBN 3-905112-09-4

³³⁸ KALVÍN J.: *Instituce*, Praha 1951, Spisy Komenského evangelické fakulty bohoslovecké, s. 253

přicházel na tuto zemi. Boží slovo a zvláště kniha Zjevení, představuje události na sklonku světa podstatně dramatičtějším způsobem. Současnou situaci je možné vnímat jako přípravu pódia k vyvrcholení dramatu světových dějin. Analogie s událostmi před 1. příchodem J. Krista, ale nabízí určité srovnání. Lidé si tehdy uvědomovali úpadek společnosti, duchovní prázdnotu, formalismus a toužebně očekávali zásah Mesiáše, který nastolí Boží království. Žádná zlá síla nemohla zabránit příchodu Toho, který rozdělil svět na: „před našim letopočtem a našeho letopočtu.“ A zdá se, že právě proto, aby lidé nebyli připraveni na příchod Jeho království, využil nepřítel spasení zcela záměrně falešné zachránce, například jménem Teudas, nebo Judas Galilejský³³⁹, aby lidé byli povzbuzeni, že Mesiáš už přichází. Ti potom opakovaně prožívali zklamání a ještě byli schopni připustit, že Jan Křtítel může být Spasitel, ale když potom přišel pravý Mesiáš, jeho úlohu již nepoznali.

Křesťan má určitě ve svém srdci skládat poselství Božího slova a informace ze světa, aby je pak srovnával a zaujal k nim správné stanovisko, nebo je naopak prozatím nechal otevřené. Je chybou, že lidé pocítují potřebu, zaujmout ke každé informaci nějaký postoj a ten potom ventilovat dál. Určitě je potřebné v osobním, praktickém životě vyjadřovat svůj názor mezi nejbližšími, nebo v zaměstnání, kde je důležité řešit konkrétní záležitosti. Je ale stejně potřebné naučit se využít přednosti, nevyjadřovat se ke všemu dění kolem sebe. K takovému vyjadřování je totiž nutné, zajistit si přístup k ověřeným informacím, znát prostředí, ve kterém příjemci poselství žijí a také mít určité povědomí o osobách, které budou zprávy poslouchat. A přesto, že by tyto podmínky byly splněny, proč se má člověk vyjadřovat k záležitostem, které nespadají do jeho odpovědnosti? A zvláště to platí v případech, když takový jedinec k věcem, za které je odpovědný se nevyjadřuje a přitom jeho okolí právem očekává jasný postoj.

Závěrem, určité shrnutí:

1. Nesnažit se všemu rozumět, (na rozdíl od přesvědčování hada v ráji, který tvrdil, že člověk může rozumět všemu.)
2. Aktuální poznání pomíjivosti lidského života.
3. Poznání, že lidská existence se nemůže odvíjet na neustálém zvyšování výroby a spotřeby.
4. Poznání, že celá země má své limity a pomoci jí k obnově. Což ale některé státy nepochopily a současnou situaci využily k nabytí ještě většího ekonomického vlivu.
5. Rozeznávat co jsou informace, fakta, názory, instinkt, intuice a to vše porovnávat s poselstvím Bible.
6. Dbát na osobní přípravu ve formě každodenního odevzdávání se J. Kristu.
7. Netvořit výklady v touze, přinést něco nového. Zvláště v určování doby 2. adventu.
8. Pochopit, že štěstí je výsledkem nesobecké lásky k bližním a poznat v současné době příležitost ke službě.

³³⁹ Sk. 5/36-37

Seznam použité literatury:

ALMEN, Jean-Jaques a kolektiv.: *Biblický slovník*, překlad Jan Měřejovský a kolektiv, Kalich, Praha 1987, 360 stran,

Biblická konkordance, Křesťanský spolek mladíků v Čechách, Praha 1933, 1021 stran, CZBC-80IB10K

Bible – Český studijní překlad, nakladatelství KMS, Praha 2009 ISBN 978-80-86449-61-6

BIČ, Miloš a SOUČEK, Josef Bohumil.: *Biblická konkordance*, Kalich 1967, 2441 stran

DOUGLAS, James Dixon a kolektiv.: *Nový biblický slovník*, Návrat domů, Praha 1996, 1243 stran, ISBN 80-85495-65-1

KALVÍN, J.: *Instituce*, překlad F. M. Dobiáš, Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, Praha r. 1951, 342 stran,

KOMENSKÝ Jan Amos.: *Kratičká zpráva o morové ráně*, nakl. Poutníková četba, Chlumeč 2020, 30 stran ISBN 978-80-87606-39-1

MOSKALA Jiří.: *The Laws of Clean and Unclean Animals of Leviticus 11: their nature Theology and Rationale*, Dissertation, Andrews University USA, November 1998

NOVOTNÝ, Adolf.: *Biblický slovník*, Praha 1956, Kalich, 1405 stran

SMIDAK, Emil. F.: *Žaluji*, překlad L. Pospíšil a I. Štěpánek, nadace Avenir, Luzern, Švýcarsko, r. 1997, 139 stran ISBN 3-905112-09-4

Mgr. Aleš ZÁSTĚRA Dis. Art
Církev adventistov s.d.